

Sardar Patel University

M. A. Examination IVth Semester (CBCS) Sanskrit

Saturday Date: 07/04/2018 Time: 02:00 p.m. to 05:00 p.m.

PA04E SAN04: Essay, Translation (Sanskrit to Gujarati & Gujarati to Sanskrit), Question from Sanskrit Paragraph

Total Marks: 70

(10)

प्र-१ बहुविकल्पीय प्रश्नाः- सर्वे समाधेयाः।

१. 'फलम्' शब्दस्य द्वितीया बहुवचनम् किम्?
(A) फलैः। (B) फलानि। (C) फलाय। (D) फलेभ्यः।
२. रामः वनं _____ रावणं हन्ति।
(A) गत्वा। (B) गन्तुम्। (C) गमनीय। (D) गम्यमाण।
३. जनाः वनं _____।
(A) गच्छति। (B) गच्छतः। (C) गच्छन्ति। (D) गच्छसि।
४. _____ प्रति विद्योतते विद्युतः।
(A) वृक्षैः। (B) वृक्षाणां। (C) वृक्षेन। (D) वृक्षम्।
५. _____ समीपे शकुन्तला अस्ति।
(A) दुष्यन्तेन। (B) दुष्यन्तस्य। (C) दुष्यन्तम्। (D) दुष्यन्तानाम्।
६. कृष्णः _____ निलीयते।
(A) मात्राम्। (B) मातरम्। (C) मात्रे। (D) मातुः।
७. छात्रजीवने _____ महती आवश्यकता अस्ति।
(A) अनुशासनस्य। (B) अनुशासनात्। (C) अनुशासने। (D) अनुशासनम्।
८. देवदत्तः वनं गच्छति इति किम् वाक्यम्?
(A) नामधातुः। (B) कर्मणिवाक्यम्। (C) कर्तरिवाक्यम्। (D) भावेप्रयोगः।
९. रामः _____ अलम्।
(A) रावणात्। (B) रावणाय। (C) रावणे। (D) रावणम्।
१०. अस्माकं देशे अपि अनेकानि समाचारपत्राणि _____।
(A) अस्मि। (B) स्तः। (C) अस्ति। (D) सन्ति।

प्र-२ अधोलिखितेषु निबन्धः लिखतु। (एकः)

(14)

१. संघे शक्तिः कलौ युगे।

२. गीताया उपदेशामृतम्।

प्र-३ अधोलिखितेषु गुर्जरभाषया अनुवादो विधेयः। (एक गद्यखण्डस्य)

(14)

१. धारानगर्या सिन्धुलसंज्ञो राजा चिरं प्रजाः पर्यापालयत्। वार्द्धक्ये तस्य भोज इति पुत्रोऽजायत। स यदा पञ्चवर्षदेशीयां वयोऽवस्थाममस्मृशत् तदा पितात्मानं जराजर्जरितदेहं ज्ञात्वाऽनुजं मुञ्चं महाबलमालोक्य पुत्रं च बालं वीक्ष्य विचारयामास। यद्यहं राज्यधुरावहनसमर्थं सोदरमपहाय पुत्राय बालाय राज्यं प्रयच्छामि तदा महांल्लोकोपवादः। अथवा बालं मे पुत्रं मुञ्चो राज्यलोभाद्विषादिना वा मारयिष्यति। तदा दत्तमपि राज्यं वृथा। पुत्रहानिर्वं शोच्छेदश्च। लोभः पापस्य कारणम्। एवं विचिन्त्यामात्यानाहूय राज्यं मुञ्जाय दत्त्वा तदुत्सङ्गे भोजमात्मजं न्यवेशयत्।

(1)

(P.T.O.)

૨. અથ વિષ્ણુશર્મા તં રાજાનમૂચે- દેવ! શ્રૂતયાં મે તથ્યવચનમ્। નાઽહં વિદ્યાવિક્રયં શાસનશતેનાપિ કરોમિ। પુનરેતાંસ્તવ પુત્રાન્માસષ્ટકેન યદિ નીતિશાસ્ત્રજ્ઞાન્ કરોમિ તદા સ્વનામત્યાગં કરોમિ। કિં બહુના, શ્રૂયતાં મમૈષ સિંહનાદઃ। નાહમર્થં લિપ્સુર્બ્રવીમિ। મમાશીતિવર્ષસ્ય વ્યાવૃત્તસર્વેન્દ્રિયાર્થસ્ય ન કિન્ચિદર્થેન પ્રયોજનમ્। કિન્તુ ત્વત્પ્રાર્થનાસિદ્ધ્યર્થં સરસ્વતીવિનોદં કરિષ્યામિ। તલ્લિખ્યાતામદ્યતનો દિવસઃ, યદ્યહં ષષ્ઠમાસાભ્યન્તરે તવ પુત્રાન્નયશાસ્ત્રં પ્રત્યનન્યસદૃશાન્ કરિષ્યામિ તતો નાર્હતિ દેવો દેવમાર્ગં સંદર્શયિતમ્।

પ્ર- ૪ અધો લિખિતેષુ સંસ્કૃતભાષયા અનુવાદો વિધેયઃ। (એક ગદ્યખંડસ્ય)

(૧૫)

૧. વિદેશયાત્રા પછી પાછા ફરેલા સ્વામી વિવેકાનન્દે આદરપૂર્વક કહ્યું હતું કે ભારતની માટી પણ મારા માટે ચન્દન જેવી શીતળ અને સૌથી પવિત્ર છે. ભારત ભૂમિ તો તીર્થભૂમિ છે. આ પવિત્ર પ્રદેશમાં યુગે-યુગે ઈશ્વર સંભવે છે. આ વાત જ ભારતની મહત્તાની પરિચાયક છે. તેમણે જ કલકત્તા શહેરમાં પ્રેરક પ્રવચનમાં કહ્યું હતું અને પોતાના આચરણોથી ચરિતાર્થ કર્યું હતું.
૨. પ્રાચીન સમયમાં કહેવાય છે કે ભરતવંશના પાંડુ અને ધૃતરાષ્ટ્ર રાજાઓ થઈ ગયા. પાંડુની પૃથ્વા અને માદ્રી નામની બે પત્નીઓ હતી. ધૃતરાષ્ટ્રને ગાંધારી નામની એક જ પત્ની હતી. પાંડુને પાંચ પુત્રો થયા. તે પાંડવો નામે જગતમાં જાણીતા છે. તેમનાં નામો યુધિષ્ઠિર, ભીમ, અર્જુન, નકુલ અને સહદેવ એમ પડ્યાં. એમાંથી ત્રણ (યુધિષ્ઠિર, ભીમ અને અર્જુન) પૃથ્વાથી ઉત્પન્ન થયા. એમ એ કારણે “પાર્થ” એમ તેમનું વ્યાવહારિક નામ હતું.

પ્ર- ૫ અધો લિખિત ગદ્યખંડાત્ સંસ્કૃતભાષયા ઉત્તરં લિખતુ।

(૧૫)

ઋગ્વેદસ્ય એતરેય શાખાનુવર્તી ગ્રન્થેઽસ્મિન્ એતરેયારણ્યકે પञ्ચારણ્યકાનિ સન્તિ। અત્ર ગ્રન્થસ્યાદૌ પ્રથમે આરણ્યકે મહાવ્રતસ્ય વર્ણનમ્ ઉપલભ્યતે। યઃ એતરેયબ્રાહ્મણસ્ય ‘ગવામયનસત્રસ્ય’ એવ અંશવિશેષોઽસ્તિ। દ્વિતીયે આરણ્યકે ઉક્થનિષ્કૈવલ્ય-પ્રાણવિદ્યા-પુરુષપ્રભૃતીનાં વિવેચનમસ્તિ। તૃતીયારણ્યકં સંહિતોપોનિષદ્ કથ્યતે। યસ્યાં સંહિતા-પદક્રમપાઠાનાં વર્ણનં સ્વરવ્યંજનાદિક્રમસ્ય ચ વિવેચનમસ્તિ। ચતુર્થકમારણ્યકં તુ અતીવ અલ્પકાયમસ્તિ યસ્મિન્ મહાવ્રતસ્ય પञ્ચમેઽહનિ પ્રયોજ્યમાણાં મહાનામ્નીતિ ઋચાં સંગ્રહોઽસ્તિ। પञ્ચમે આરણ્યકે નૈષ્કૈવલ્યસ્ય વર્ણનં વિદ્યતે। ઇત્યમેતેષુ પञ્ચસુ આરણ્યકેષુ પ્રથમત્રયસ્ય પ્રણેતા એતરેયઃ, ચતુર્થસ્ય આશ્વલાયનસ્તથા પञ્ચમસ્ય શૌનકઃ અસ્તિ।

પ્રશ્નાઃ

૧. એતરેયારણ્યકં ઋગ્વેદસ્ય કતિ શાખામનુવર્તી અસ્તિ ?
૨. પ્રથમે આરણ્યકે કસ્ય વર્ણનમસ્તિ ?
૩. તૃતીયારણ્યકસ્ય અપરં નામ કિમ્ ?
૪. મહાવ્રતસ્ય વર્ણનં અસ્તિ।
૫. દ્વિતીય આરણ્યકસ્ય પ્રણેતા કઃ અસ્તિ ?

(૨)